

ФЁДОРОВУ Григорию Кирилловичу - 85 лет

Родился 25 ноября 1932 г. Окончил Львовский торгово-экономический институт (1957 г.) и юридический факультет Львовского государственного университета им. И. Франко (1959 г.).

Доктор юридических наук (1970 г.), конференциар (1974 г.). Диссертацию защитил в Одесском государственном университете имени И.И. Мечникова.

В 1960–1967 гг. работал в органах прокуратуры Республики Молдова; прокурорский классный чин – юрист I класса.

С 1967 г. по настоящее время трудится на юридическом факультете Молдавского государственного университета: ассистентом, преподавателем, ст. преподавателем, конференциаром (доцентом), и.о. профессора. Временно по совместительству трудился и в других вузах республики. Обще-

вузовский стаж работы – 50 лет.

В 1974 – 1992 гг. возглавлял кафедру теории государства и права Молд. ГУ.

Неоднократно проходил повышение квалификации на кафедре теории государства и права юридического факультета Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова.

В научном плане специализируется в исследовании фундаментальных проблем общей теории государства и права.

Автор многочисленных научных публикаций – монографий, учебников, учебных пособий, сборников, справочников, научных статей и др., в которых глубоко анализируются основные тенденции развития государства и права, высказываются ценные научные рекомендации по их дальнейшему совершенствованию и эффективному функционированию.

Своей трудовой деятельностью Г.К. Фёдоров способствует подготовке многочисленных юридических кадров высшей квалификации, успешно работающих в Республике Молдова и в других странах мира, занимая высокие должности в правоохранительных и других государственных органах, стоящих на страже прав и свобод человека, укреплении законности и правопорядка.

За плодотворный и благородный труд неоднократно поощрялся соответствующими ведомствами: грамотами, дипломами, благодарностями, продвижением по службе и др.

В 1984 г. Г.К. Фёдоров награждён Медалью «Ветеран труда», а в 2003 г. Указом Президента Республики Молдова «За особые заслуги в развитии университетского образования, значительный вклад в подготовку высококвалифицированных специалистов в области права и плодотворную учебно-методическую деятельность» Фёдоров Г.К. награждён **ОРДЕНОМ «GLORIA MUNCII»**.

Решением Учёного Совета Академии юридических наук Республики Молдова №6/А от 3 марта 2017 года, за выдающийся вклад в развитии юридической науки Фёдорову Григорию Кирилловичу присвоено звание **«DOCTOR HONORIS CAUSA»** Академии юридических наук Молдовы.

Декан юридического
факультета
С. БЭЕШУ,
профессор

Шеф Департамента
публичного права
А. НЕГРУ,
профессор

EXIGENȚELE IMPUSE DE LEGISLAȚIA PROCESUALĂ CIVILĂ FAȚĂ DE HOTĂRÂREA JUDECĂTOREASCĂ

Alexandru PRISAC,
doctor în dr., lector universitar

REZUMAT

În acest articol am analizat condițiile impuse de legislația procesuală civilă față de hotărârea judecătorească și, implicit, față de alte acte dispoziționale judecătorești. Au fost evidențiate opiniile existente în literatura de specialitate pe marginea acestui subiect, care este unul destul de controversat.

A fost făcută o retrospectivă privitor la aceste exigențe, care erau recomandate prin hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova. La fel, unele aspecte referitor la cerințele date au fost elucidate în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Cuvinte cheie: exigențe, hotărâre, legalitate, temeinicie, claritate, deplinătate.

THE CONDITIONS IMPOSED BY THE CIVIL PROCEDURAL LAW TOWARDS THE COURT DECISION

Alexandru PRISAC,
Doctor in Law, universitar teacher

SUMMARY

In this article we analyzed the conditions imposed by the civil procedural law towards the court decision and implicitly towards other dispositions. There have been highlighted the existing opinions in the literature on this subject, which is quite controversial.

A retrospective was made regarding these exigencies, which were recommended by the Plenum of the Supreme Court of Justice of the Republic of Moldova. Similarly, some aspects of these requirements have been elucidated in the light of the jurisprudence of the European Court of Human Rights.

Keywords: exigency, decision, legality, thoroughness, clarity, fullness.

Introducere. Calitatea actului justiției depinde de respectarea de instanța de judecată a condițiilor impuse față de hotărârea judecătorească. În practica judiciară, exigențele date, de multe ori într-o anumită măsură nu sunt respectate, ceea ce duce la casarea hotărârilor judecătorești. La fel, în literatura de specialitate nu există o opinie unică referitor la totalitatea exigențelor impuse față de acest act dispozițional judecătoresc. Mai mult, legislația procesuală civilă nu le enumeră expres.

Metode aplicate și materiale utilizate. Rezultatele lucrării au fost obținute în urma utilizării următoarelor metode de cunoaștere: sinteza, analiza, și comparația. Cea din urmă a contribuit la evidențierea modalității reglementării exigențelor impuse față de hotărârea judecătorească.

Rezultatele obținute și discuții. Hotărârea judecătorească, ca orice act de procedură, urmează să întrunească atât condițiile de formă, cât

și de conținut. Legalitatea și temeinicia hotărârii se referă la condițiile de fond impuse față de acest act de procedură. Conform art. 239 din Codul de procedură civilă al RM[2], „Hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată”. Pornind de la alte prevederi legislative (art. 249 – art. 251 din CPC), în literatura de specialitate, cel mai des se menționează că suplimentar o hotărâre trebuie să întrunească următoarele condiții: să fie certă, deplină și necondiționată [7, p. 264]. Însă problema condițiilor impuse față de hotărârea judecătorească este mult discutată în literatura de specialitate. Unii autori exclud existența condiției de a fi o hotărâre necondiționată [8, p. 388-390], alții mai adaugă condiția echității hotărârii [5, p. 517, 523]. Considerăm că o hotărâre judecătorească nu poate să fie condiționată, deoarece împlie-

dică executarea efectivă a hotărârii judecătorești, iar echitatea este intrinsecă condițiilor legalității și temeiniciei hotărârii judecătorești.

Potrivit unei alte opinii față de o hotărâre judecătorească este impusă și condiția de a fi motivată, care reprezintă o exigență de sine stătătoare în raport cu temeinicia hotărârii, întrucât instanța de judecată urmează prin anumite procedee logice să facă o îmbinare dintre legalitatea și temeinicia hotărârii [12, p. 80]. În viziunea noastră, această exigență constituie o condiție de sine stătătoare a hotărârii judecătorești numai în cazul când ea urmează a fi întocmită integral potrivit art. 236 alin. (5) din CPC, întrucât este impusă numai dacă participantul la proces își exercită dreptul la o hotărâre motivată.

Este de remarcat că potrivit punct. 7 al Hotărârii Plenului CSJ nr. 12 din 25.04.2000 „Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației procesuale civile la întocmirea hotărârii și

încheierii” (abrogată) [3, p. 222], „hotărârea instanței de judecată trebuie să fie certă, completă, citată, corectă, clară, consecutivă, convingătoare și concretă.” Deși, este abrogată, totuși unele dintre condițiile menționate mai contribuie la asigurarea calității hotărârii judecătorești. Însă unele dintre ele țin de temeinicia hotărârii, care le înglobează. Totuși, exigența de a fi o hotărâre judecătorească „clară” o vedem ca o condiție de sine stătătoare. În susținerea acestei poziții menționăm că potrivit punct. 32-33 din Avizul nr. 11 (2008) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind calitatea hotărârilor judecătorești: „Orice hotărâre judecătorească trebuie să fie inteligibilă, redactată într-un limbaj clar și simplu, condiție esențială pentru a fi înțeleasă de părți și de public. Această inteligibilitate necesită o structură coerentă a hotărârii și enumerarea argumentației într-un stil clar și accesibil tuturor. (33) Fiecare judecător își poate alege propriul stil și propria structură sau se poate baza în acest sens pe modelele standardizate, dacă există. CCJE recomandă ca autoritățile judiciare să instituie culegeri de bune practici pentru a facilita redactarea hotărârilor.” Condiția dată este îndreptată spre atingerea unui nivel înalt al calității actului justiției.

Pornind de la cele menționate considerăm că față de hotărârea judecătorească sunt impuse următoarele șase condiții de fond: *legală, întemeiată, certă, deplină, necondiționată, clară și motivată în cazul când urmează a fi întocmită hotărârea integrală.*

Legală. Din conținutul prevederilor art. 386, art. 387 și art. 388, art. 432 din CPC rezultă că o hotărâre judecătorească este legală dacă au fost aplicate corectă fără a fi încălcate normele de drept material și procedural. Astfel, legalitatea hotărârii judecătorești include două componente [10, p. 175]:

În primul rând, prin hotărâre urmează a fi aplicate corect normele dreptului material. Hotărârea va fi considerată legală dacă a aplicat legea care trebuia să fie aplicată,

nu a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat corect legea, a aplicat corect analogia legii sau analogia dreptului și nu a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională (a se vedea art. 387 și 432 alin. (2) din CPC). Aceste exigențe sunt impuse față de o hotărâre legală, întrucât există reguli privind aplicarea corectă a normelor de drept material, care urmează a fi respectate la soluționarea cauzei civile (legea specială se aplică cu prioritate față de legea generală; în cazul contradicției dintre legea veche și legea nouă se aplică legea nouă; analogia dreptului se aplică dacă nu poate fi aplicat analogia dreptului; prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte au prioritate în raport cu legislația națională; dispozițiile constituționale au o forță juridică superioară față de actele normative subordonate ei; jurisprudența CtEDO este obligatorie la soluționarea cauzelor civile; interpretarea legii se face cu scopul aplicării ei, și nu invers etc.). Cunoașterea regulilor date pornește de la profesionalismul fiecărui judecător.

În al doilea rând, hotărârea judecătorească va fi legală dacă la adoptarea ei au fost respectate normele de procedură civilă, care reprezintă cel de-al doilea component al condiției legalității hotărârii judecătorești. Din punct de vedere al respectării normelor dreptului procesual civil, o hotărâre este legală dacă: a) pricina a fost judecată de un complet de judecată compus legal; b) pricina a fost judecată de instanță și le-a fost comunicat locul, data și ora ședinței de judecată fiecărui participant la proces; c) în judecarea pricinii au fost respectate regulile cu privire la limba procesului; d) instanța a antrenat în proces orice persoană a căror drepturi țin de problema soluționată; e) hotărârea nu este semnată de judecător sau de cineva din judecători ori hotărârea este semnată nu de acel judecător sau de acei judecători care sunt menționați în hotărâre; f) în dosar există procesul-verbal al ședinței de judecată; g) în dosar există procesul-verbal privind efec-

tuarea unui act procedural; h) pricina a fost examinată cu respectarea normelor privind competența jurisdicțională. Alte încălcări ale normelor de drept procedural pot afecta legalitatea hotărârii judecătorești numai dacă ele au dus sau au putut duce la soluționarea eronată a pricinii civile.

Întemeiată. Condiția dată o putem defini pornind de la prevederile art. 386 alin. (1) lit. a), b) și c) din CPC, care reprezintă acea corespundere a concluziilor instanței de judecată cu acele circumstanțe ale pricinii constatate pe baza probelor existente în cauză și apreciate potrivit legii. Astfel, hotărârea judecătorească este întemeiată dacă: a) circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii sunt constatate și elucidate pe deplin; b) circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii sunt dovedite cu probe veridice și suficiente; c) concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, corespund circumstanțelor pricinii. Dacă nu sunt respectate aceste exigențe prevăzute de lege (art. 386 alin. (1) lit. a), b) și c) din CPC) este evident că generic o hotărâre neîntemeiată este și ilegală. Totuși din analiza dispozițiilor art. 387 din CPC rezultă că legalitatea, ca o condiție de sine stătătoare impusă față de hotărârea judecătorească, în sens îngust, se referă la respectarea și aplicarea normelor de drept.

Pentru înțelegerea exigenței temeiniciei hotărârii judecătorești, trebuie să pornim de la aceea că această nu înseamnă „adevăr obiectiv”. Într-o lucrare a autoarei ruse Загайнова С. К., pe bună dreptate, se menționează că legiuitorul a plecat de la formula potrivit căreia „instanța de judecată trebuie să stabilească circumstanțele *reale* ale pricinii,” care era privită ca o condiție obligatorie pentru a stabili adevărul obiectiv în pricina civilă examinată [10, p. 183]. În legătură cu aceasta s-a accentuat că în doctrina procesual-civilă este discutabil faptul, dacă trebuie instanța de judecată să stabilească adevărul în procesul civil sau numai trebuie să se limiteze la acele circumstanțe și probe, care au fost prezentate de

participanții la proces pentru a fi soluționată cauza [4, p. 175-208]. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nu consfințește principiul aflării adevărului de instanța de judecată, de aceea judecătorul urmează a se conduce doar de anumite limite stabilite de legislația procesuală.

Dat fiind faptul că la etapa actuală acest principiu nu mai este aplicat de multe state democratice în procesele civile, Зарайнова С. К. evidențiază mai multe opinii doctrinare care relevă temeinicia hotărârii judecătorești, spre ce trebuie să tindă instanța de judecată privind soluționarea cauzei, adică la aflarea adevărului obiectiv.

Potrivit primei opinii „dacă în hotărâre sunt expuse circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, care au fost dovedite cu probe prezentate de părți pornind de la sarcina probațiunii ce le revine, iar argumentele instanței derivă din circumstanțele stabilite în procesul civil concret, o astfel de hotărâre va fi considerată întemeiată și corespunde adevărului. Totuși aceasta nu ar însemna că prin hotărârea judecătorească în pricina civilă soluționată, circumstanțele cauzei sunt stabilite cum ar fi fost în realitate.” [9, p. 130] În legătură cu cele menționate, autorul concluzionează că adevărul obiectiv în procesul civil nu este de fiecare dată posibil de realizat. Există numai prezumția corespunderii cu realitatea a circumstanțelor stabilite prin hotărârea judecătorească, dacă au fost respectate toate regulile prevăzute de lege privind cercetarea faptelor juridice, care au importanță pentru pricină și aprecierea probelor prezentate de participanții la proces [10, p. 184].

Mai mult, participanții la proces înșiși indică circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii. Din acest considerent anumite circumstanțe importante pentru soluționare, pot fi necunoscute instanței de judecată. Aceasta poate fi din diferite motive, în virtutea lipsei unei pregătiri juridice a participanților la proces sau a unei înțelegeri dintre părți. Astfel, instanța de judecată devine

prin esență un „prizonier” a acelor circumstanțe, care au fost indicate de părți și a acelor probe care au fost prezentate de participanții la proces în confirmarea sau infirmarea acestor circumstanțe. În orice caz, limitele adoptării hotărârii judecătorești se marchează de părți. Hotărârea judecătorească va fi întemeiată în cazul, dacă a stabilit în măsură deplină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, iar concluziile sale corespund circumstanțelor stabilite [10, p. 185]. Însă nu putem afirma că hotărârea va fi una care corespunde adevărului pentru că instanța de judecată nu poate acționa din oficiu pentru a afla circumstanțele reale ale pricinii.

Chiar dacă presupune doar o prezumție a existenței adevărului obiectiv, aceasta reprezintă o calitate a hotărârii judecătorești care o diferențiază de alte acte ale autorităților publice. Hotărârea judecătorească aduce o certitudine în raporturile material-litigioase formând și oferind stabilitate noilor raporturi dintre părți [14, p. 149]. De asemenea, este de remarcat că având calitatea de *res iudicata pro veritate habetur* („lucrul judecat este considerat că exprimă adevărul”) este privită astfel în scopul asigurării armoniei sociale [6, p. 33]. Prin urmare, adevărul judiciar se deosebește de cel științific prin aceea că stabilirea faptelor ce constituie obiectul probațiunii constituie mijloace ale procedurilor organizate legal, a căror componentă este prevăzută de reglementările normativ-juridice și care duc la concluzii definitive și irevocabile [13, p. 84].

Pornind de la cele menționate apare întrebarea: dacă tendința actuală a dezvoltării reglementărilor procesuale civile în Republica Moldova este de a limita, din punct de vedere temporal și al exercitării căilor de atac, posibilitatea participanților la proces în prezentarea de probe, atunci care este gradul aflării adevărului de instanța de judecată în soluționarea pricinii și cât de justificată este prezumția că o hotărâre judecătorească exprimă adevărul? În viziunea noastră toate

condițiile de prezentare a probelor nu trebuie să fie unele excesive pentru a asigura celeritatea procesului, în defavoarea soluționării corecte a pricinii civile. Legiuitorul urmează să asigure proporționalitatea măsurilor date, ca orice om „onest” să aprecieze fiecare hotărâre judecătorească că în mare parte corespunde adevărului obiectiv.

Certă, adică să stabilească drepturi și obligații determinate pentru părți. Condiția dată asigură executarea efectivă a hotărârii judecătorești, care nu poate fi îndoielnică în executare. În vederea adoptării unor hotărâri certe pentru anumite categorii de litigii, legiuitorul a prevăzut reglementări speciale privind întocmirea dispozitivului unor hotărâri (art. 243 – art. 248 din CPC). Această exigență este diferită de condiția clarității hotărârii judecătorești, însă cu regret în literatura de specialitate autohtonă greșit se pune semn de egalitate între ambele condiții. Claritatea se referă la înțelegerea hotărârii și nicicum la existența cu certitudine a drepturilor și obligațiilor părților.

Condiția de a fi certă hotărârea nu presupune interzicerea ca în dispozitivul hotărârii să fie stipulate obligații facultative sau alternative de executare (art. 550 – art. 555 din Codul civil al RM), întrucât acesta este specificul acestor obligații. Adică în cazul în care obligația are drept obiect două sau mai multe prestații principale, dintre care executarea uneia eliberează integral debitorul (obligația alternativă) sau în cazul în care obligația are ca obiect o singură prestație principală al cărei debitor poate fi eliberat prin executarea unei alte prestații (obligația facultativă).

Deplină este condiția care impune instanța de judecată să dea răspuns prin hotărârea judecătorească la toate pretențiile înaintate de reclamant, de intervenientul principal și de pârât în acțiunea reconvențională. Dacă instanța de judecată nu s-a pronunțat asupra pretențiilor înaintate, atunci este obligată din oficiu sau la cererea participanților la proces să emită o hotărâre suplimentară (art. 250 din CPC).

Instanța de judecată se va pronunța și asupra producerii efectelor juridice prevăzute de norma juridică pe care este înaintată pretenția. De exemplu, potrivit punct. 6.1. din Hotărârea Plenului CSJ nr. 1 din 07.07.2008, „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil”, în cazul admiterii acțiunii în constatarea nulității absolute, instanța va indica în partea rezolutivă că s-a constatat nulitatea absolută și va aplica efectele nulității actului juridic (în baza art. 217, art. 219 din Codul civil), la cererea oricărui participant în cauză sau din oficiu.

Necon condiționată este hotărârea a cărei executare nu depinde de îndeplinirea anumitei condiții. De altfel, hotărârea ar fi imposibil de executat. Dacă raportul obligațional deferit judecătii a fost afectat de o condiție până a fi soluționată cauza civilă, atunci prin hotărârea judecătorească pronunțată pe marginea pricinii civile, instanța de judecată va dispune executarea obligației liberă de condiția existentă anterior. De exemplu, dacă în raportul material litigios reclamantul era în drept să fie restituită suma de bani numai după ce pârâtul își va vinde calculatorul, fiind soluționată pricina prin hotărâre, instanța de judecată va putea dispune doar încasarea sumei din contul pârâtului, fără a stabili și condiția.

Clară este hotărârea judecătorească care e inteligibilă, redactată într-un limbaj clar și simplu, fiind înțeleasă atât de părți, cât de public. Deși în actul de dispoziție al instanței de judecată sunt utilizați termeni juridici, aceasta nu eliberează instanța de judecată de a întocmi hotărârea judecătorească într-un limbaj clar. Dacă dispozitivul hotărârii nu este clar, fiind necesare explicații referitoare la sensul, extinderea lui, atunci participanții la proces sunt în drept de a solicita explicarea hotărârii (art. 251 din CPC).

Motivată în cazul când urmează a fi întocmită hotărârea integrală. Hotărârea judecătorească este întocmită integral numai în cazurile

prevăzute în art. 236 alin. (5) din CPC. Orice hotărâre întocmită integral trebuie să fie motivată pentru a se demonstra că părțile au fost auzite. Condiția motivării hotărârii judecătorești este enunțată și de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în punct. 35 al Avizului său cu nr. 11 din 18.12.2008 privind calitatea hotărârilor judecătorești: „motivarea permite nu numai o mai bună înțelegere și acceptare a hotărârii de către justițiabil, ci este mai ales o garanție împotriva arbitrarului. Pe de o parte, ea obligă judecătorul să distingă mijloacele de apărare ale părților și să precizeze elementele care îi justifică decizia și o fac să fie conformă legii și, pe de altă parte, ea permite o înțelegere a funcționării justiției de către societate”. De asemenea, s-a menționat că motivația nu trebuie neapărat să fie lungă. Trebuie găsit un echilibru just între formularea scurtă și buna înțelegere a hotărârii.

Motivarea hotărârii judecătorești reprezintă o condiție de sine stătătoare în raport cu exigența legalității și temeiniciei hotărârii. Motivarea reprezintă reflecția activității logice de gândire a instanței de judecată la realizarea într-un act concret de dispoziție judecătorească a condițiilor legalității și temeiniciei. Prin urmare, legalitatea și temeinicia vor avea particularități corespunzătoare numai atunci, când în condițiile date va fi clar reflectat algoritmul raționamentului acestora. Respectivul algoritmul al activității gândirii judiciare privitor la problemele aplicării dreptului, a elucidării circumstanțelor pricinii, a aprecierii probelor și reprezintă această calitate (condiție) a hotărârii judecătorești cum este motivarea ei [10, p. 190]. Simpla corespundere a circumstanțelor pricinii cu concluzia instanței de judecată, ar putea indica asupra temeiniciei hotărârii judecătorești și nu la o motivare suficientă.

La momentul actual normele juridice în vigoare în multe privințe conțin elemente discreționare, care permit instanței de judecată de a examina cauza civilă la libera sa discreție, ceea ce dă o importanță

deosebită motivării hotărârii judecătorești [10, p. 191]. De aceea este de remarcat că semnificația motivării hotărârii judecătorești crește în legătură cu lărgirea sferei și nivelului discreției instanței de judecată, când instanța de judecată adoptă hotărârea potrivit normelor cu elemente relativ determinate sau chiar nedeterminate [11, p. 29]. Or, acesta este specificul dirijării comportamentului uman actual prin reglementări cât mai generale.

Condiția motivării hotărârii a fost statuată în jurisprudența CtEDO (Hotărâre CtEDO Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, Hotărâre CtEDO Boldea împotriva României din 15 februarie 2007). Motivația trebuie să exprime respectarea de către judecător a principiilor enunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în special respectarea drepturilor la apărare și dreptul la un proces echitabil). Atunci când hotărârile provizorii pot afecta drepturile persoanei sau bunurilor (de exemplu dreptul de încredințare provizorie a unui copil, sechestrul asupra bunului imobil sau asupra mijloacelor bănești din conturilor bancare), se cere o motivație adecvată [1].

Concluzie. În cele din urmă menționăm că doar respectarea celor șase condiții impuse față de hotărârea judecătorească (legală, întemeiată, certă, deplină, necon condiționată, clară și motivată în cazul când urmează a fi întocmită hotărârea integrală) pot asigura stabilirea de către instanța de judecată în procesul civil a unui adevăr prezumat obiectiv.

Referințe bibliografice

1. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Nr. 225-XV din 30 mai 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.06.2003, nr. 111-115/451.

2. Hotărârea Plenului CSJ nr. 12 din 25.04.2000 „Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației procesuale civile la întocmirea hotărârii și încheierii” (abrogată). În: Culegere de hotărâri explicative, Chișinău, 2002, nr. 7-8.

3. Avizul CCJE nr. 11 din 18.12.2008 privind calitatea hotărârilor judecătorești.

4. Афанасиев С. Ф. Краткий обзор проблемы истины в гражданском процессуальном праве и судопроизводстве. В: Российский ежегодник гражданского и арбитражного процесса. 2005. N. 4, СПб, 2006.

5. Боннер А. Т. Избранные труды по гражданскому процессу. СПб., 2005.

6. Виноградова Е. А. Фундаментальные положения гражданского процессуального права. В: Современная доктрина гражданского, арбитражного процесса и исполнительного производства: теория и практика. Сб. науч. Статей. Краснодар. Спб., 2004.

7. Гражданский процесс: Учебник для юридических вузов. Под ред. проф. Треушников М. К. Москва: Новый Юрист, 1998.

8. Гурвич М. А. Избранные труды в 2-х томах. Том I. Краснодар. 2006.

9. Жилин Г. М. Гражданское дело в суде первой инстанций. Москва, 2000.

10. Загайнова С. К. Судебные акты в гражданском и арбитражном процессе: теоретические и прикладные проблемы. Диссертация на соискание степени доктора юридических наук. Екатеринбург, 2008.

11. Комментарий к АПК РФ/Под ред. В. В. Яркова. Москва, 2003.

12. Лебедь К. А. Решение арбитражного суда. Москва, 2005, с. 80.

13. Медведева И. Г. Письменные доказательства в доказательственном праве России и Франции. СПб., 2004, с. 84.

14. Сериков Ю. А. Презумпций в гражданском судопроизводстве. Москва, 2006, с. 149.

DATE DESPRE AUTOR:

Alexandru PRISAC,
doctor în drept, lector universitar,
tel. 069987162,
alexandruprisac@yahoo.com

Alexandru PRISAC,
Doctor in Law, universitar techer

PRINCIPIILE DREPTULUI SOCIETĂȚILOR COMERCIALE[1]

Lucian SĂULEANU,

Profesor universitar, doctor

Universitatea din Craiova, Facultatea de Drept

REZUMAT

Orice sistem de drept este guvernat de anumite reguli de bază, comune tuturor ramurilor de drept, și ramură de drept cuprinde idei călăuzitoare pentru întreaga legislație din domeniul respectiv. Deși se consideră că dreptul societăților nu este decât un drept special, excepțional și derogator desprins din dreptul comercial, totuși i s-a recunoscut specificitatea acestuia și implicit existența anumitor principii.

Constatăm la nivelul societăților comerciale că există interese personale ale asociaților și un interes social, așa încât în dreptul pozitiv vom constata că unele dispoziții protejează drepturile asociaților, dar și dispoziții care limitează exercitarea acestor drepturi sau care conturează existența unui interes social.

Considerăm ca și principiu general în materia dreptului societăților comerciale că interesul social este superior intereselor asociaților, dar și existența principiului salvagădării societății comerciale.

Cuvinte-cheie: dreptul societăților, principii, interes social, principiul salvagădării societății.

PRINCIPLES OF COMPANY LAW

Lucian SĂULEANU,

Prof. PhD, University of Craiova, Faculty of Law

SUMMARY

Every law system is governed by some basic rules, common to all branches of law and each branch of law contains guiding ideas for the whole legislation within that respective domain. Even though it is considered that company law is only a special, exceptional and derogative law separated from commercial law, the specificity of this law has still been recognized and, implicitly, the existence of certain principles.

At the companies level we find that personal interests of the associates exist along a social interest, so that in positive law we will notice that some provisions protect the rights of the associates, but also provisions which limit the exercising of said rights or which outline the existence of a social interest.

In the matter of company law we consider as a general principle that the social interest is superior to the interests of the associates, but also the existence of the safeguarding the company principle.

Keywords: company law, principles, social interest, safeguarding the company principle.

Problema. Beneficiază dreptul societăților comerciale de principii proprii? Orice sistem de drept este guvernat de anumite reguli de bază, comune tuturor ramurilor de drept și fiecare ramură de drept cuprinde idei călăuzitoare pentru întreaga legislație din domeniul respectiv [2]. Bunăoară, deși se consideră că dreptul comercial

nu este decât un drept special, excepțional și derogator desprins din dreptul civil [3], totuși i s-a recunoscut specificitatea acestuia și implicit existența anumitor principii [4] ce guvernează această ramură de drept [5].

Actualitatea temei de cercetare. Subiectul principiilor ce guvernează dreptul societăților comer-